

MICHAELA ZAKUŤANSKÁ

ikar

**MICHAELA
ZAKUŤANSKÁ**

Kavej

IKAR

Text © 2024 by Michaela Zakuťanská
Design © 2024 by Lukáš Karásek
Photo © 2024 by Ján Štulka
Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9595-7

KRAJEC

.....

Kde bolo, tam bolo, bola jedna krajina, veľká asi ako krajec chleba. Krajec to bol chutný, z chleba voňavého, dobre upečeného. Hrubý tak akurát.

Stalo sa však, že keď krajec chleba natierali maslom, na jeho západnú stranu natreli masla viac. A tak každý, kto mal maslo rád, utekal z východnej strany krajca, kde bolo masla menej, na stranu západnú, aby sa ušlo aj jemu.

Utekala aj Klára Priputenová, ktorá pred štyrmi rokmi odišla do západnej časti krajca, aby sa z nej stala najlepšia sekretárka na celom chlebe.

Klára mala vzťah k úradnému poriadku odmalička. *Včielky*, *Zorničky*, *Fifíka*, *Kamaráta* aj *Bravo*, ktoré jej mama kupovala na pošte, mala zoradené v šanónoch podľa ročníkov a dokázala v nich vyhľadávať aj podľa kľúčových slov, ktoré si značila do malého štvorčekovaného zošita. Mohla sa tak vrátiť napríklad k témam, ktoré potrebovala na projekty do školy. Ak potrebovala vystrihnúť obrázky na výkres s povolaniami, podľa zošitka si

vyhľadala časopisy s nápisom *Práca*. Keď sa pripravovala na Hviezdoslavov Kubín, vždy si prečítala všetky básne, ktoré za roky v časopisoch zozbierala. Zoradené mala aj príspevky k slovám jar, leto, jeseň, zima, zvieratá, šport, hudobníci, pekné obrázky, pekní chlapci a zaujímavosti.

Takto mala Klára zoradený aj svoj svet. Všetko, čo zažívala, si zakladala do pomyselných šanónov a zapisovala pod kľúčovými slovami do úložného priestoru vo svojej hlave. Mala tam Štanciho, Haničku, kariéru, kamarátky, módu, zariaďovanie domácnosti, recepty a mnohé iné. Byt a veci v ňom zoradila podľa svetoznámeho systému Márie Condo. Oblečenie neskladala do úhľadných komínov ako jej matka, ale do zásuviek podľa tejto revolučnej a modernej metódy. Upratovala vždy v presne určenom poradí: oblečenie, knihy, kozmetika a domácnosť – tam patrili staré baterky, slúchadlá, nabíjačky, lieky –, potom dokumenty a nakoniec predmety nostalgickej hodnoty. Viedla si tiež zošit s príjmami a výdavkami, kde zaevidovala každý bloček.

Všetko v Klárinom živote malo svoje miesto. Ona mala miesto na materskej a Štanci mal miesto v korporácii. Klára mala nádej, že so Štancim si vymenia miesto na materskej a ona sa bude môcť vrátiť na svoje najúžasnejšie sekretárske miesto, do kancelárie, kde tiež všetko zoradila a uviedla do poriadku. To jej však nehrozilo, lebo si so Štancim nedali pozor a ona znovu otehotnela, a to mala Hanička ešte len rok a pol. Kláriní rodičia mali

miesto na východe ako všetko, čo ju kedysi formovalo, a aj minulosť, o ktorej fragmenty dnes viac nestála.

Najhoršie sa Klára cítila v situáciách, ktoré nevedela zaradiť do žiadnej z kategórií. Vtedy sa dostávala do vnútorného napätia a pochybovala o dokonalosti svojho životného systému. V takých chvíľach najčastejšie siahla po niektorej z kníh o zmysle života, ku ktorým ju viedla jej babka Anastázia, a vyplakala sa svojmu mužovi, čo sa nie vždy stretlo s porozumením. Alebo si dohodla stretnutie s najlepšou kamarátkou Veronikou Kapurkovou, s ktorou v Bratislave chodievali zhodnotiť stav sveta – najmä ich vnútorného – do kaviarne.

Veronika sa vybrala študovať do západných krajcov. Veronika na rozdiel od Kláry uznávala ako hlavný životný princíp chaos. Zhodnotila, že nemá šancu porozumieť, čo sa okolo nej deje, preto sa bezhlavo vrhala do všetkého, čo intuitívne vyhodnotila ako najlepšie, najzaujímavejšie alebo najzábavnejšie. Veronika študovala marketingovú a masmediálnu komunikáciu. Štúdium nevnímala ako odrazový mostík do života a vysokú školu ako studnicu poznatkov. Nevedela, či bude pracovať v médiách alebo reklame. Niekedy akoby ani nevedela, čo študuje, niektoré predmety ju však zaujali. Chcela školu ukončiť, aby si splnila povinnosť voči rodičom, a potom...

Žiadne potom vo Veronikinom živote v podstate neexistovalo, pretože budúcnosť si spájala s tým zásadným, čo jej chýbalo. Za najdôležitejšie totiž považovala

stretnúť toho Pravého. A jej život sa potom odvinie práve od neho. Svoju existenciu vnímala len ako polovičnú, kým nestretne vysnenú druhú polovicu. A keď sa ich polovice spoja, bude žiť pre neho a je úplne jedno, či bude pracovať v reklamke, v bistre, v médiách alebo v turizme.

Veronika sa najviac bála, že toho Pravého nestretne. Nedokázala si predstaviť, čo by v takom prípade robila. Ona však vedela, že existuje. Že je. Že nie je ďaleko. Lenže ani netušila, či je blízko. Verila, že dvaja ľudia, ktorí sa majú stretnúť, nesú v sebe čiastočku toho druhého, ktorú si musia skôr či neskôr vrátiť. Je to vopred daná záloha z vesmíru, aby sa stretnutie vydarilo. Človek totiž svoju čiastočku v tom druhom spozná, i keď niekedy sa stane – čo sa Veronike stávalo často –, že sa pomýli. Pre silnú túžbu, aby bol práve okoloidúci muž ten Pravý, nedokázala vždy rozoznať, či je čiastočka v tom druhom jej, alebo niekoho podobného. Veronika tiež verila, že tie čiastočky sú k sebe priviazané neviditeľnou niťou, a keď sú pripravené na stretnutie, navzájom ich k sebe pritiahne.

Veronika a Klára vymetali spolu bratislavské kaviarne už štyri roky. Poskytovali im azyl, útechu a dobrú kávu, ktorú potrebovali ako základnú pohonnú hmotu pre svoje fantazírovanie.

Občas sa stalo, že sa nabažili masla na západnom konci chlebíka a chýbala im soľ, ktorá prevažovala na strane východnej, kde krajec posolili viac. Vtedy rýchlo

dvíhali kotvy a plávali domov s túžbou hodiť sa do rozkokošenej rieky života, aby si v solnom roztoku dobili baterky.

A tak si žili na tom veľkom voňavom krajci a raz sa sťažovali na maslo, raz na posný chleba so soľou, a s mladíčkou urputnosťou si hľadali svoje miesto na chlebe.

Veronika už vedela, že dnes odcestuje obedňajším ícečkom do Prešova. Čakajú ju príjemné povinnosti. Jej tri kamarátky z detstva sa vydávajú a ona ide každej z nich za družičku.

Veronika vyšla z galantérie so sťahujúcimi silonkami a s malou súpravou na šitie. Na svoju postavu sa nestážovala, na jej útlej telesnej konštrukcii niet čo sťahovať, ale istota je istota. Keby sa na svadbe prejedla polnočných holúbkov, silonky podržia, čo podržať majú. Letný semester sa skončil už dávno a ona nebola doma od Vianoc. Sama nevedela prečo. Jednoducho nešla. No teraz musela a aj sa na to tešila.

Kým si Veronika Kapurková balila kufor, Klára Priputenová pila studenú bezkofeínovú kávu tri hodiny po tom, ako si ju o šiestej ráno uvarila. Vypila by ju aj skôr, ale popri všetkých domácich a materských povinnostiach na ňu zabudla a na jej existenciu si spomenula, až keď bolo deväť a Hanička pila kávu z miniatúrnych porcelánových šáločiek spolu s plyšovou žirafou.

„Mama. Kava. Ňa,“ podala Hanka Kláre žltú šáločku s veselými bodkami a Klára, hrdá na slovnú zásobu svojej dcéry, si išla do kuchyne po svoju zabudnutú kávu.

Ich rozrastajúca sa rodina bývala v dvaapolizbovom byte, ktorý kúpili, keď boli ceny nehnuteľností na vrchole. Mastnú hypotéku splácali každý mesiac so škripajúcimi zubami.

V tom čase sedel Klárin manžel Konštantín už dve hodiny za počítačom a pil kávu z korporátneho kávovaru. Myslel na to, že by bol oveľa radšej s Klárou, Hankou a malým nenarodeným neznámom, ale Klára mu určila miesto v práci a on to ešte niekoľko rokov nemôže zmeniť, pretože zarábať sa musí.

Klára podala Hanke zatĺkačku a rozmýšľala, čo treba zariadiť. Kým Štanci príde domov, majú pred sebou celý deň, určite pôjdu na ihrisko, na nákup a uvaria obed, ale Klára ešte netušila, čo sa medzitým udialo u nich doma v Kysaku.

„Au!“ pošúchala si nohu po utrženom údere dreveným kladivkom a spolu s tajomným hlasom ťahajúcim za pupočnú šnúru, ktorý si týmto spôsobom objednával denné menu, sa rozhodla, že naklepe rezne, hoci sa ešte len začal pracovný týždeň.

KYSACKÝ TROJUHOLNÍK SMRTI

.....

Klára Priputenová staršia mala slzy na krajíčku vždy, keď na ňu zo skrinky na chodbe vykukli topánky Kláry Priputenovej mladšej. Mechanickú metlu oprela o stenu a pomyslela si: *Joj, Klarko moja, dze ši ty do toho západného sveta pošla. Čo ty tam teraz robíš? Macer si teba ani vnúčaťko vystíkať nemôže. Jóój!*

Po líci jej stiekla slza a zliala sa s kvapôčkou potu, čo z nej vyrazil počas agresívneho upratovania, ktorým si kompenzovala frustráciu z takmer tridsaťročného manželstva. Slaná kvapka horkosti padla na dlažbu vedľa topánok Kláry Priputenovej mladšej a Klára Priputenová staršia sa ľutovala a ľutovala. Ľútosť sa jej nad prázdny hniezdom, odkiaľ vyletelo do sveta jej vtáča, aj nad Bertym, ktorého si niekedy dávno vyvolila za muža, lebo sa jej zdal zo všetkých najsúcejší... Alebo pre ňu nejestvovali iné možnosti, to už ona teraz po rokoch nevie posúdiť. Len ten Berty, ten ju trápil, zdal sa jej ako margarín, do ktorého môže rýpať nožom, ako sa jej zachce, natrie si

ho, ako sa jej zapáči, ale žeby z neho vyšlo chlapské slovo, toho sa sotva dočká.

Upratala Klárine papuče a z letargického smútku ju veľmi rýchlo vytrhol pohľad cez okno. Zbadala úškrn svojej svokry, ktorá pristrihovala krídelká jej muškátom a tvárila sa pritom tak diabolsky, akoby škodila a prstíky odšmykovala samotnej Kláre staršej. Klára schmatla mechanickú metlu ako rytiersku kolbu a vyletela z domu napraviť možné škody na svojich pestovateľských úspechoch.

„Mamo! Čom totym kvetom život otravujete?!“ zrúkla Klára staršia na svokru.

Anastázia Priputenová neodpovedala, len ignorant-sky zagánila na Kláru staršiu a išla do svojej chyže.

Kláre bolo jasné, že v priebehu dňa sa so svokrou pochyťí viackrát, keď ju dráždi už od rána. Ale ona sa nedá. Odložila metlu na chodbe a vyšla do záhrady. Uvidela ovisnuté listy na paradajkách a zobrala krhlu. Dnes má byť horúco a ona musí paradajky poliať čím skôr, aby ich nespieklo.

Klára staršia so svokrou nevychádzala odjakživa. Nikdy jej nebola dosť dobrá. Matka si pre syna predstavovala inú nevestu. Jej favoritkou ochotníckou herečkou a kaderničkou Betkou Mihoľakovou však Berty pohrdol a z neznámych príčin sa vášnivo zamiloval do Kláry Džubakovej z Obišoviec.

Klára, vedomá si svojho postavenia v dome, začala s krhlou v ruke nahlas spievať pod svokriným oknom.

Dala si záležať na tom, aby ju počula: „*Keby ja vedzela, dze budzem nevestou, zametala by som pred ich domom cestu, aby še nepotkla šuhajova matka. Jaj bože. Šuhajova matka, to je muj veľký križ, ona povedzela, že neznam robic nič. Jaj bože.*“

Berty sa vracal domov z obchodu so sieťovkou, v ktorej nesmelo chýbať pivo a treska. Od rána stihol nakrmiť kury, polhodinku rúbal drevo na zimu, odniesol k susedom parádne stoličky z obývačky aj nakúpil. Tešil sa, že si konečne sadne a vypije rannú kávu.

Od bránky počul Klárin nápev a tušil, že dnes bude ako vždy. V Bertyho živote už dávno neexistovalo dobre ani zle, vždy bolo rovnako. Rovnako vstávali, rovnako jedli, rovnako pili kávu, rovnako sa rozprávali, rovnako sa nerozprávali. Rovnako išiel do roboty. Rovnako prichádzali a odchádzali vlaky. Rovnako prišiel z roboty domov. Rovnako išiel na ryby. A každú nedeľu varili rovnaký slepačí vývar a pečené kura. Rovnako sa pritom doberali a rovnako si po obede a koláči ľahli na gauč pred televízor, sledujúc rovnaké programy s miernou obmenou. Veľa nerovnakého už Berty od života neočakával.

Keď ho Klára staršia zbadala, röntgenovým zrakom skontrolovala obsah tašky. *Len tri pivá*, pomyslela si. *Jedno na ráno a dve po robote*. Schválila jeho denný prídel a začala nezáväznú konverzáciu. „Berty, cukor ši kupil?“ opýtala sa.

„Hej,“ odpovedal Berty lakonicky a položil sieťovku na lavičku. Ak by si ho nikto nevšimol, stihol by ísť na ryby ešte pred poobedňajšou. Podľa intenzity Kláriných pohybov síce videl, že šanca stať sa neviditeľným nie je vysoká, no aj tak sa snažil zmiznúť. Zobral do rúk udice a vykročil k stolu s rybárskymi háčikmi.

Klára mu zahatala cestu a svojím telom vyplnila celý priestor, ktorým chcel uniknúť. „Berty! Še pľantaš? Idzeš dneška na poobedňajšu?“ opýtala sa Klára, znejúc úmyselne nezaujato.

„Hej,“ odvetil Berty, usilujúc sa čo najnenápadnejšie prejsť chodníkom okolo Kláry.

„Kukaj tu, aká tráva nám narástla! Das desať centimetrova, daj čoľstok,“ povedala Klára, nespokojne poukazujúc na výšku trávy na dvore.

Berty vytiahol z montérok zvinovací meter a podal ho žene, ktorá si kľakla a demonštratívne začala merať trávnik. Bertyho nádej zomierala posledná. Prešiel k stolu, kde ho čakala jeho jediná úľava – rybárska súprava.

„Chodzic še nedá! A kliešťoch koľko tam musí byť. Príde Klára s mláďatkom a budeme mušeli lecec na pohotovosť s boreliózou,“ lamentovala Klára staršia s úmyslom vzbudiť v Bertym najhlbšie výčitky svedomia, hoci mladí na východe ešte s vnúcatkom neboli.

„Pokoším,“ sľúbil Berty, aby sa jej čo najrýchlejšie zbavil. Trpezlivo pritom navliekal háčiky na nylon.

„A šlizňakoch koľko tu za noc pričavargovalo, požerúnám šicke kalerábiky,“ nedala sa odbiť Klára. Bolo jej jasné, že Berty chce zdupkať na ryby. Ona má dnes v robote nestránkový deň. Musí sa postíhať všetko, čo zanedbali.

„Pozabíjam,“ prikývol Berty bez náznaku vzdoru, poučený životnou skúsenosťou, že vzdorovať manželke je nanajvýš zbytočné.

Medzitým vyšla z domu Bertyho matka Anastázia. Najprv cez okno skontrolovala Bertyho prítomnosť na dvore a potom sa vybrala polievať paradajky, ktoré Klára polievala pred malou chvíľou.

Kláre staršej sa zdal Bertyho potenciál ešte stále nedostatočne využitý a považovala za potrebné naložiť mu ďalšie úlohy, aby sa necítil odstrčený. „A som kúpila farbu, že natreme kapuru, bo taká dajaká načisto še mi zdá už jak zľúpaná, ošarpaná,“ pokračovala.

„Ponaciram,“ súhlasne pritakal Berty, tušiac, že už to dlho nepotrvá a Klára mu dá pokoj.

„Joj, Bertinku, ta ty ši chlop,“ pochválila Klára manželku s vedomím, že mu to musí vykompenzovať osobnou starostlivosťou. „Idzem ci zrobic kavej,“ dodala a vybrala sa k domu.

Berty si vydýchol, že sa jej konečne zbavil.

Vtom Klára zbadala svokru a jej záškodnícku činnosť. Ovládol ju hnev, ktorý nedokázala potlačiť. „Švekro, ta ňe že mi prelejece paradajky, šak ja som tam už polievala, to ňemožece toľko vody dať!“ kričala.

„Chceš, žeby ti načisto zoschli? Dneška hlaša silné slunko!“ stoicky odpovedala Stazka. Svokra sa s nevestou musí pohádať každý deň minimálne raz a vždy si rada nájde príležitosť urobiť Kláre zle.

„Radšej naj zoschnú, jak keby mali splesnivieť! Dajce tú gargalu!“ Klára staršia vytrhla svokre krhlu z rúk. Tá si z toho nič nerobila, krhla bola len krycí manéver, ktorým chcela zmiast súpera, zatiaľ čo mierila priamo na bránu. Vykročila rovno za svojím synom.

Anastázia Priputenová bola celé desaťročia vášnivou fanúšičkou miestneho futbalu a taktickou poradkyňou kysackých trénerov. Na futbale sa jej okrem spotených mužských nôh v podkolienkach najviac páčila práve taktika. Anastázia si pamätala ešte časy, keď za Kysak hrali aj ich pán farár. Vtedy ešte farárom neboli a Kysak bol vďaka jeho brankárskemu talentu neporaziteľný.

„Bertinku, idzeš na poobedňajšu?“ opýtala sa Stazka.

„Hej,“ odvetil Berty, ktorý badal, že sa dostáva na tenký ľad a dnes pokoj mať nebude.

„Tam pri altánku by ši mi pokošil?“ prosebene pozrela matka na syna.

„Hej, ale perše pokoším Kláre,“ povedal Berty, cítiac na chrbte Klárin nevraživý pohľad.

Chodník vedúci cez záhradu považovali ženy po rokoch hádok za demarkačnú líniu rozdeľujúcu pozemok na dve časti, pričom do majetku nachádzajúceho sa na jednej či druhej strane línie nemala tá druhá bez náleži-

tého písomného a úradným kolkom spečateného potvrdenia právo zasahovať. Čo svokra pred chvíľou svojím neuváženým polievaním Kláriných paradajok urobila.

Anastázia Priputenová sa nedala len tak odbiť. Syn predsa podľa počtu rokov starostlivosti patrila viac jej ako neveste. Navyše takej pochybnej. „Bertinku, ale ja mám o dve hodiny čitateľský spolok s partiou mariášu,“ prisúdila svojej žiadosti náležitý časový rozmer.

Čitateľský spolok organizovala každý týždeň. Najprv s priateľkami z miestnej Matice slovenskej rozobrali dielo, ktoré prečítali. Slovenskú a svetovú klasiku striedali s novšími titulmi, a tak okrem Sládkovičovej Maríny, Hviezdoslavovej Hájnikovej ženy alebo Anny Kareninovej čítali aj Da Vinciho kód či Harryho Pottera. Ich záber bol široký, debaty o literatúre vášnivé a otvorené. Po debate nasledovala partia mariášu a do kávy si priliali raz rum, inokedy koňachik, alebo pili víno. Občerstvenie mala na starosti vždy iná členka spolku. Raz mesačne sa k nim pridával aj pán farár.

„Dobre, ta pokoším perše vám, mamko,“ pristal Berty na matkinu požiadavku.

V Bertym sa bil rokmi nevyriešený problém – ktorá žena v jeho živote je na prvom mieste? Keby oňho aspoň bojovali nejaké krásavice na zábave. Ale večný boj, ktorý oňho zvädzali matka a manželka, vnášal do jeho bytia úzkosť a napätie, ktoré ho zbavovali vnútorného pokoja, a nebol schopný ukončiť ho.

Anastázia Priputenová sa uspokojene usmiala na nevestu.

Klára svižne priskočila k mužovi a chytila ho za ruku. „Ňe! Ja som bola prvá. Perše pokošíš na mojej strane záhrady!“

„Dobre,“ rezignovane prikývol Berty a pozrel na mamu.

Anastázia však bola stará hráčka a z rukáva vyťahovala ďalšie tromfy. „Kto ťa pod šercom vynušil? Peľuchy ci menil? Mličkom ce pridajal?“

„Kláro, ta ja perše pokoším pri altánku,“ vyhlásil Berty. Čakal, že ho žena pochopí, že mu pomôže a nebude trvať na tom, aby pokosil najprv jej.

Kláre však oveľa viac než na Bertym záležalo na tom, aby získala prevahu nad svokrou. „Kto ci dcéru dal, ju vychoval a še o tebe v dobrom i v zlom staral?“ nedala sa.

„Mamo, muším perše pokošic Kláre,“ zmenil názor Berty a dúfal, že keď nemá rozum jedna, aspoň druhá mu dá pokoj. Vtom sa však nad jeho hlavou spustilo krákanie a lavína slovných útokov.

„Ty kobula jedna! Tak sebe mojeho synka krutiš kolo paľca, hlavu ši mu načisto pošafela, že ani vlastnej maceri nepokoši?! Ci toten paľec odrežem!“

„A vy, švekro, še ku nemu správace jak ku dzecku, už mal päťdesiat, aj chlpy na tvári mu rastú, zlezte Bertymu z teho karku dolu, naj môžeme dýchať!“

„Keby sebe našol ženu, ako som mu ja radila, taku dakušičko kultúrnu osobu, čo rozumie aj inším kniž-

kám jak vkladným, ta by som še o neho nemušela teľo strachovac!"

„A vy neznace, čomu ja rozumiem a čomu nerozumiem! Ja i Dostojevského, i Tolstojovského i Vajanského mám v malíčku.“

„Leda že ši išla po takej ulici, co še tak volala!“ prskla jej svokra a víťazoslávne sa uškrnula.

Klára nebola zvyknutá nemať posledné slovo, rozhodne sa nadýchla a spustila: „Za to, že sce v minulom storočí podnikali na Hitlerovej ulici, vás neobviňujem, že sce karčmu zarizovali.“

Anastáziu Priputenovú Klárine krivé obvinenia bodli pri srdci a tak sa rozčertila, až takmer prestala dýchať. „Ty zo mne chceš zrobiec arizatorku? Zo mňa s partizánskym metálom? Hada som sebe na prsiach chovala. Berty, hýbaj!“ Matka chytila syna za rameno a ťahala ho preč.

Klára schmatla Bertymu druhú ruku a potiahla ho opačným smerom. „Je to môj muž, môžem sebe s ním robic, co chcem! Mne peršej pokoši!“ zručla.

„Mne!“

„Mne!“

Staré baby si Bertého preťahovali ako handrového panáka.

Odrazu sa Berty vytrhol obom ženám z ich chápadiel a chlapsky zvolal: „Mamko! Klarko!“

Ženy, prekvapené jeho razantným postojom, sa doňho zaryli očami v domnienke, že vynesie posledný súd.

Pri pohľade na dve dominy Bertyho náhla mužská odvaha pomaly opúšťala a začal cúvať smerom k domu. „Ta ja sebe idzem perše vypiť kavej,“ povedal dúfajúc, že spor vyriešia bez neho a oznámia mu výsledok.

Pre Kláru staršiu však remíza neprichádzala do úvahy, už sa viac nebude prispôsobovať, veď sú dávno dospelí. Vybehla za mužom. „Berty, necofaj še, ja už vecej nebi-rujem. Abo ja, abo tvoja matka!“

Berty vedel, že z tejto situácie nemôže vyjsť ako víťaz nikto, a slabo zahabkal: „No ta...“

Anastázia Priputenová sa zatváрила nesmierne sklamané a zaručala ako ranená jelenica: „A znace co, vy mlade? Vy neznace vobec žic! Berty, keď v sebe nemáš kúska lásky ku svojej vlastnej maceri a nepokošíš perše okolo altánku, ta tu jak stojím prisahám, že umrem!“

Keď Anastázia Priputenová vyhlásila, že na mieste zomrie, Kláru manželku to neuveriteľne pobavilo. Nadvihoval sa jej kútik úst a musela sa otočiť chrbtom, aby to svokra nevidela. Klárin smiech bol nákazlivý a Bertymu pri pohľade na ňu tiež začalo mykať ústami a radšej sa obrátil, aby sa mama neurazila ešte viac. Toľkokrát už od nej počuli, ako nevedia žiť, ako si nič nevážia, ako ich doba hladká, nevedia, čo sú pridely, nezažili vojnu a namiesto toho, aby robili niečo zmysluplné, život len prežívajú... Manželia sa potichu smiali ako vojnoví spojenci a Klára si už bola istá, že Berty pokosí najprv jej.

V tej chvíli však Anastázia Priputenová, žena slova a činu, padla na zem.

Berty sa zvrchol na tupý zvuk, ktorý vydalo ťažké telo pri kontakte so zemou, a priskočil k mame. „Mamo, vstávajte, no. Idzem vám pokošic. Mamo!“ Berty sa zúfalo pozrel na svoju ženu. „Kláro, veď mama je mŕtva.“

Klára pristúpila ku svokre a predpokladajúc, že všetko je iba jedno veľké predstavenie a svokra rokmi dotiahla emočné vydieranie na maximum, chladnokrvne skonštatovala: „Roky totu rolu nacvičovala. Ty nevidíš, že mi to narokom zrobila?“ Zobrala krhlu a naliala svokre vodu na tvár, aby si užila smiešny pohľad na Stazku vyskakujúcu zo zeme.

Anastázia Priputenová sa však ani nepohla.

Berty vytrhol Kláre krhlu z ruky. „Kláro, veď ju ešte utopíš!“

Klára sa neveriacky zohla a snažila sa nahmatať svokre pulz. Žiadny necítila. „No ta asi je mŕtva,“ skonštatovala a úsmev na jej tvári zamrzol.

DOKONALÁ MATKA SA VRACIA

.....

Štanci doletel domov z práce hneď, ako mu Klára zavolala, že jej babka zomrela. Klára mu ešte vo dverách padla do náručia a nevedela, či má plakať, baliť kufre, alebo klepať rezne na cestu. Pripadala si ako mechom udretá. Babka, jej babka, ktorá ju vychovávala, ktorá jej vštepovala postoje a ktorej sa nestihla opýtať na všetko, čo chcela, lebo sa neukázala doma dva roky. Babka, ktorá videla Haničku len na fotografiách a ktorá jej nestihla poradiť, ako zvládať životné situácie, do ktorých sa po založení rodiny dostávala, už nie je. Anastázia Priputenová zohrávala v Klárinom živote dôležitú ženskú rolu. Organizovala miestnu kultúru aj charitu a zlepšovala život mnohým ľuďom vo svojom okolí, teda okrem života jej rodičov. V produktívnom veku si odkrútila štyridsať rokov ako učiteľka kysackej základnej školy, a keď si jej bývalí žiaci nevedeli dať rady, chodili za ňou, pretože im vždy poradila lepšie ako televízor.

V Klárinej hlave sa miesili výčitky svedomia a úvahy o prerušenom toku rieky, zhasnutej sviečke, o tom, že

jej tie dva roky, počas ktorých nebola doma, neskutočne chýbajú, a nedokázala nájsť pravý dôvod, prečo sa odrezala od rodiny. Rýchlo, akosi zautomatizovane pobalila kufre a Štanci vláčil veci z bytu do auta.

Keď vyniesol všetko von, stál spotený pred kufrom Toyoty RAV4, ktorú výhodne kúpil od bratranca pred desiatimi rokmi. Červená trojdverová Toyota bola po Kláre Štanciho druhou najlepšou kamarátkou. Žiaľ, dnes nespĺňala nároky na rodinné auto, no rozlúčiť sa s ňou neprichádzalo do úvahy. Mala predsa meno. Volala sa Fudžiko.

Štanci tuho rozmýšľal, ako zloží tento tetris. Do plného auta musel napchať ešte detskú jedálenskú stoličku, kočík, cestovnú postieľku a tašku hračiek, zatiaľ čo tehotná Klára ukladala Hanku cez sedadlo šoféra do autosedačky.

„Klára, a tú jedálenskú stoličku potrebujeme?“ nahodil Štanci.

„Ta jak, dieťa musí sedieť pri stole s očami vo výške dospelých, aby malo správne návyky na celý život. Nečítala som ti kapitoly z francúzskej výchovy? Porcelán od pol roka,“ povedala Klára, presvedčená o správnosti Haničke vŕšovaných základov.

„Ta ja len, či sa na týždeň nejako nezaobídeme bez výchovy?“ opýtal sa nasmelo Štanci a tretíkrát vykladal a nakladal batožinu.

„Vysoký štandard, Štanci, ideme na východ, musíme mať vysoký štandard! Očakáva nás tam vysoká